

Beyond Energy Action Strategies



D.3.5. Ziņojums par finansēšanai gatavu enerģētikas projektu labākās prakses īstenošanu.



**Labākās prakses nosaukums:
Ielu apgaismojuma uzlabošana 20 vietējās pašvaldībās Kiprā**



Iesniegšanas datums: 2017. gada 28. februāris



Co-funded by the Intelligent Energy Europe
Programme of the European Union

SATURA RĀDĪTĀJS

1	Ielu apgaismojuma uzlabošana 20 vietējās pašvaldībās Kiprā	3
1.1	Vispārēja informācija.....	3
1.2	Projekta konteksts.....	3
1.3	Projekta apraksts.....	4
1.4	Rezultāti un ieguvumi.....	4
1.5	Finansējuma plāns.....	5

1 Ielu apgaismojuma uzlabošana 20 vietējās pašvaldībās Kiprā

1.1 Vispārēja informācija

Projekts "Ielu apgaismojuma EE uzlabošana 20 vietējās pašvaldībās Kiprā" aptvēra (20) divdesmit vietējo pašvaldību teritorijas un rajonus dažādās vietās Kiprā, gan pilsētas, lauku rajonus un tūrisma vietas.

Enerģijas ietaupījums ielu apgaismojuma jomā Kiprā ir viens no būtiskākiem to vietējo pašvaldību jautājumiem, kuru mērķis ir, izmantojot enerģijas taupīšanas pasākumus, būtiski samazināt oglekļa dioksīda emisiju un publiskajā apgaismojuma gada izdevumus, kas daudzos gadījumos ir vairāk nekā 10% no gada budžeta.

Kopējais esošā apgaismojuma spuldžu skaits, ko bija paredzēts aizstāt ar jaunu apgaismojuma tehnoloģiju, proti, gaismas diodēm (LED), bija 55 940. Projektu bija paredzēts īstenot, izmantojot energoefektivitātes līgumu (*Energy Performance Contracts, EPC*) ar energopakalpojumu uzņēmumu (*Energy Services Company, ESCO*), kam piešķir līgumu, izmantojot publiskā iepirkuma procedūru.

1.2 Projekta konteksts

Visas divdesmit (20) vietējās pašvaldības, kas iesaistījās projektā, jau ir parakstījušas vai nu "Pilsētas mēru paktu" vai "Salu paktu", vai abus. Visas vietējās pašvaldības sadarbībā ar Kipras enerģētikas aģentūru ir izstrādājušas savus ilgtspējīgas enerģētikas rīcības plānus (SEAP), kura mērķis ir īstenot pasākumus, lai sasniegtu savus oglekļa emisiju samazināšanas mērķus, kas noteikti līdz 2020. gadam. Ielu apgaismojuma modernizēšana, lai ietaupītu gan enerģiju, gan samazinātu oglekļa emisijas, kā arī samazinātu enerģijas izmaksas, bija viena no galvenajām prioritātēm, kas bija pašvaldību darba kārtībā, lai sasniegtu 2020. gada mērķus.

Viens no svarīgākajiem šķēršļiem bija īpašumtiesības un atbildība par ielu apgaismojuma uzturēšanas un ekspluatācijas izmaksām. Kiprā situācija attiecībā uz ielu apgaismojumu bija neskaidra gadu desmitiem. Lai gan lielākā daļa apgaismes ķermeņu pieder vietējo pašvaldību iestādēm un tām ir arī pienākums apmaksāt elektrības un uzturēšanas rēķinus, tās nevar izlemt par risinājumiem projektēšanā, tehnoloģijā un apgaismes ķermeņu izvēlē. Bija iespējams saņemt tikai viena komunālo pakalpojumu uzņēmuma sniegtos pakalpojumus, proti, Kipras Elektroenerģijas iestādes. Sanāksmēs, semināros un konsultāciju procesos tika noskaidrota iespēja vietējām pašvaldībām saņemt trešās personas sniegtus pakalpojumus iekārtu un jaunus ielu apgaismes ķermeņu uzturēšanas jomā. Tas bija iespējams tikai, izmantojot publisko iepirkumu, kas kopumā ir gara un laikietilpīga procedūra.

Projekta īstenošana paredzēja nozīmīgu sākotnējo ieguldījumu. Tomēr tajā laikā lielākā daļa vietējo pašvaldību nespēja veikt ieguldījumus vai pieteikties bankas aizdevumam finanšu krīzes seku dēļ. Pateicoties BEAST ietvaros izstrādātajam biznesa plānam, bija iespējams noteikt vispiemērotāko uzņēmējdarbības modeli, proti, energoefektivitātes līgumu.

1.3 Projekta apraksts

Kopumā tika paredzēts nomainīt 55 940 esošos ielu apgaismes ķermeņus ar efektīvākiem LED gaismas ķermeņiem. Ar EPC līgumu (kopīgu ietaupījumu līgumu) slēgšanu ESCO uzņēmums, kam tiks piešķirts līgums, uzņemas finansiālo risku projekta īstenošanā (ja izpildīti līguma piešķiršanas kritēriji), un tas tiks atmaksāts ar arhivētiem energoetaupījumiem (izmērāmiem un pārbaudāmiem). Bāzes (atskaites) gads bija 2014.gads, t.i., ielu apgaismes ķermeņu skaita, kā arī patērētās enerģijas ziņā. Enerģijas taupīšanas aprēķinos neiekļauj nekādas jaunas ielu apgaismojuma tīkla instalācijas vai tā paplašināšanu.

Kopējās projekta izmaksas tika lēstas aptuveni 20 miljonu EUR apmērā, tomēr uz to attiecās nosacījums par ESCO piedāvājumu un līguma darbības laiku, kā arī līguma piešķiršanas kritēriji. Papildus faktiskajām projekta īstenošanas izmaksām bija izmaksas saistībā ar konkursa dokumentu sagatavošanu un nepieciešamajiem pētījumiem. Precīzāk, pētījumos tika novērtēta svarīgi parametri, piemēram, esošā apgaismojuma spilgtums, apgaismojuma objektu augstums, ceļu platums, neapgaismoto platību identifikācija utt. Tika veikta fotometriskā analīze ievērojamam skaitam ceļu atbilstoši to klasifikācijai (alejas, ielas, ceļi) un tika novērtēta esošās infrastruktūras pietiekamība. Tajā pašā laikā tika veikta tirgus un tehnoloģiju izpēte notika atbilstošu tehnoloģiju/aprīkojuma atlasei, lai sasniegtu projekta mērķus. Līdz ar to visi iegūtie dati tika iekļauti konkursa dokumentos. Lai atvieglotu projekta īstenošanu, tika sniegta tehniskā palīdzība, lai sagatavotu un pārskatītu piedāvājumus, kā arī veikti ielu apgaismojuma mērījumi.

Konkursa dokumentos, ko sagatavoja Kipras Enerģētikas aģentūra, kas vienlaikus bija arī līgumslēdzēja iestāde vietējo pašvaldību vārdā, tika aicināti ESCO piedalīties projekta piedāvājumu iesniegšanā, izmantojot atklātu konkursu un ievērojot valsts un ES publiskā iepirkuma noteikumus. Tādējādi tika izvēlēta publiskā un privātā sektora partnerība ar ESCO modeli un EPC līgumu, kas eksperimenta veidā pirmo reizi tika īstenota Kiprā.

Šis projekts kvalificējās kā atbilstošs publiskā (zaļā) iepirkuma procedūrai, un tādējādi bija saskaņā ar attiecīgajiem tiesību aktiem. Eiropas Parlamenta un EK Padomes 2004. gada 31. marta Direktīva 2004/18 par to, kā koordinēt būvdarbu valsts līgumu, piegādes valsts līgumu un pakalpojumu valsts līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru tika transponētas valsts tiesību aktos ar likumu N12(I)/2006, kas tika grozīts ar likumu, N91 (I)/2010. Noteikumi abos likumos – N12 (I)/2006 un N91 (I)/2010, – tika grozīti ar likumu N40 (I)/2011, bet vēl arvien visu minēto likumu noteikumi bija spēkā. Likumdošanas prasības attiecībā uz ESCO Kiprā tika regulētas saskaņā ar Direktīvu 2006/32/EK.

1.4 Rezultāti un ieguvumi

tika uzsākts kopīgs publiskais iepirkums ielu apgaismojuma UU uzlabošanai 20 pašvaldībās, lai tajās slēgtu energoefektivitātes līgumus. Tika lēsts, ka projekts varētu sniegt enerģijas ietaupījumu aptuveni 10-12 GWh un 2 līdz 2,5 M EUR gadā. Iepirkums nedeva rezultātus, t.i., līguma noslēgšanu, jo priekšlikumi neatbilda tehniskajām prasībām. Tomēr šis projekts, pat ja vēl nav īstenots, ir uzskatāms par labāko praksi, jo tas ielika pamatus, lai īstenotu līdzīgus projektus nākotnē. Citiem vārdiem sakot, šajā projektā izdevās apvienot visas attiecīgās ieinteresētās personas (piem., policiju, vietējās iestādes, sabiedrisko pakalpojumu sniedzējus, EAC utt.), kuru darbība ir saistīta ar ielu apgaismojumu. Turklāt

visi dalībnieki saprata, cik svarīgi ir atjaunināt ielu apgaismojuma un kāda var būt šā projekta ietekme uz enerģijas ietaupījumiem, izmaksu samazināšanu un ielu apgaismes spilgtuma kvalitāti.

Pāreja uz LED āra apgaismojumu pēdējo piecu gadu laikā ir kļuvusi arvien aktuālāka, vienlaikus ar tehnoloģiju strauju uzlabošanos un izmaksu samazināšanos. Bija paredzēts, ka līdz 2020. gadam enerģijas ietaupījums, salīdzinot ar mūsdienu tradicionālo apgaismojumu, sasniegs 90 procentus. LED ielu apgaismojuma tehnoloģija var samazināt enerģijas rēķinus un ievērojami samazināt CO₂ emisijas. Būtiski kopējie ietaupījumi tiks gūti enerģijas pieprasījuma samazināšanās, aizsardzības pret enerģijas cenu pieaugumu un zemākām uzturēšanas un pārbaudes izmaksām.

Lai gan daudzu pašvaldību budžetā trūka līdzekļu kapitālieguldījumiem attiecībā uz visaptverošas enerģētikas projektiem, energoefektivitātes līgumu iepirkuma iespējas, izmantojot akreditētus ESCO, padarīja iespējamus energoefektivitātes projektus arī bez sākotnējām izmaksām un ietvēra to garantētu atmaksāšanos un rezultātus. ESCO varēja uzņemties šā projekta īstenošanu, ņemot vērā tā īso atmaksāšanās laiku, labo *IRR* un *NPV*.

Pirmais uzaicinājums uz konkursu energoefektivitātes līgumu slēgšanai pierādīja, ka projekta apjoms kopā ar neattīstītu ESCO tirgu Kiprā ir bijuši papildu šķēršļi veiksmīgai projekta uzsākšanai. Papildus tam, ievērojams elektroenerģijas cenu samazinājums pēdējos gados ietekmēja projekta finanšu ieguldījumu atmaksāšanos. Tāpēc bija ieteicams projektu īstenot nākamajos 1–2 gados, organizējot mazāka apjoma kopīgu publisko iepirkumu, lai ESCO būtu iespējas īstenot šādu projektu.

1.5 Finansējuma plāns

Kā minēts iepriekš, šis projekts tika balstīts uz energoefektivitātes līgumu (EPC), ar kuru (ESCO) īsteno projektu, lai nodrošinātu energoefektivitāti. Vietējās pārvaldes iestādes varētu izmantot izmaksu ietaupījumus, lai atmaksāt projekta izmaksas ESCO, tostarp ieguldījumu izmaksas. Būtībā ESCO nesaņemtu maksājumus, ja projekts nenodrošinātu enerģijas ietaupījumus, kā sākotnēji paredzēts.

Saskaņā ar kopīgu ietaupījumu līgumu vietējās pašvaldības varētu pārņemt dažus darbības izpildes riskus, tomēr tās varētu neuzņemties nekādu kredītrisku. Tādēļ kopīgu ietaupījumu līgumu, visticamāk, būtu jāsaista ar TPF vai ar jauktu shēmu, kurā daļu no finansējuma sedz ESCO, savukārt ESCO atmaksā aizdevumu un pārņem kredītrisku.

Tādējādi ESCO vajadzētu aprēķināt, kāda daļa no šiem ietaupījumiem būtu jāsasniedz, kā arī precīzu līguma darbības laiku. Daži ESCO dod priekšroku gūt 100% ietaupījumu projekta sākumā un šo procentuālo daļu samazināt pēc ieguldījuma atmaksas (iekļautā peļņa), savukārt citu ESCO izvēle ir atšķirīga.